ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **Mgr. S. R.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Pardubického kraje**, se sídlem Komenského náměstí 125, Pardubice, v řízení na ochranu proti nečinnosti a proti rozhodnutí Městského úřadu v České Třebové ze dne 24. 8. 2009, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích ze dne 16. 2. 2010, č. j. 52 Ca 57/2009 – 31,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 16. 2. 2010, č. j. 52 Ca 57/2009 – 31 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadla stěžovatelka usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 16. 2. 2010, č. j. 52 Ca 57/2009 – 31, kterým byla zamítnuta její žádost o ustanovení zástupce v řízení na ochranu proti nečinnosti a proti rozhodnutí Městského úřadu v České Třebové ze dne 24. 8. 2009.

V napadeném usnesení krajský soud zrekapituloval předchozí řízení v této věci a uvedl, že žalobkyně požadovala ustanovení zástupce, neboť se nacházela v hmotné nouzi a nebylo jisté, zda by se mohla zúčastnit jednání u soudu. Žalobkyně dále poukázala na komplikovanost výpočtu výše doplatku žalovaným a upozornila na skutečnost, že si je vědoma, že její žaloba neobsahuje řádný návrh výroku rozsudku ve smyslu procesně-právním. Z potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození

od soudních poplatků a ustanovení zástupce (dále „Potvrzení“) vyplynulo, že žalobkyně je plně invalidní, neuvedla žádné příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení. Žije sama a nemá žádné závazky, z majetku vyšší ceny má pouze rodinný domek, ve kterém žije. Dle výpisu z katastru nemovitostí, který si soud vyžádal, je vedle uvedeného domu č. p. 1646 v k. ú. Č. T. žalobkyně také výlučným vlastníkem stavební parcely č. 1611 pod domem a přilehlé parcely č. 2285/1, zahrady o výměře 179 m2. Vedle uvedených nemovitostí je žalobkyně také spoluvlastníkem nemovitostí zapsaných na LV 1937 pro k. ú. Č. T., a to st. p. č. 1747 o výměře 397 m2 a na parcele stojící budovy č. p. 1646 určené k bydlení a přilehlé parcely č. 2328/7 o výměře 451 m2, zahrady. Z vyjádření Odboru sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Česká Třebová ze dne 8. 2. 2010 soud seznal, že žalobkyně pobírala do srpna 2009 dávky v hmotné nouzi, od 1. 9. 2009 jí byly tyto dávky odejmuty.

Krajský soud uvedl, že předpokladem pro ustanovení advokáta je skutečnost, že u navrhovatele existují předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků. Od soudních poplatků může být účastník osvobozen při splnění třech předpokladů, a to a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh na zahájení řízení není zjevně neúspěšný a c) doloží, že nemá dostatek prostředků.

Podmínky sub a) a b) jsou u žalobkyně splněny, při zkoumání požadavku sub c) vyšel soud ze skutečností doložených Potvrzením, výpisem z katastru nemovitostí a přípisem Odboru sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Česká Třebová. Žalobkyně sice vykázala, že nemá žádné příjmy, ani nepobírá žádné sociální dávky, avšak z výpisu z katastru nemovitostí vyplynulo, že na ni nelze pohlížet jako na osobu nemajetnou. Žalobkyně je výlučným vlastníkem nemovitostí výše vymezených. Zajisté tak lze získat finanční prostředky například prodejem či pronájmem předmětných nemovitostí.

Krajský soud dále vyčíslil předpokládané náklady pro případ, že by se žalobkyně nechala zastoupit advokátem a zopakoval, že nepřehlédl, že žalobkyně nemá prakticky žádné příjmy, ale je vlastníkem několika nemovitostí, ať již výlučným či jako spoluvlastník. Dle názoru soudu nejsou náklady na řízení tak veliké, aby si je žalobkyně nemohla zajistit prodejem či pronájmem svých nemovitostí, případně půjčkou. Z těchto důvodů žádost žalobkyně o ustanovení zástupce zamítl.

Stěžovatelka podala proti napadenému usnesení kasační stížnost, v níž uvedla, že ukončila Právnickou fakultu UK v roce 1992 a je prakticky nevidomá po automobilové nehodě, není schopna jednat samostatně, podávat důkazy, a proto požádala o přidělení zástupce. Stěžovatelka zopakovala, že nemá žádný příjem, je 100% invalidní, žije sama bez rodiny. Vlastnictví domku by jí nemělo být na přítěž, poněvadž platí daně a poplatky za odpad. Stěžovatelka zpochybnila závěr soudu, že by měla prodat domek, aby získala 1920 Kč na zastoupení. Půjčka stěžovatelce nebude poskytnuta, neboť nemá příjem. Stěžovatelka přiložila lékařskou zprávu dokumentující její zrakové obtíže, další lékařská zpráva doporučovala přidělení zástupce z důvodu její neschopnosti vykonávat práci. V obdobném potvrzení o zdravotním stavu bylo poukázáno na skutečnost, že žalobkyně pro stav po poranění hlavy s následným poškozením mozku není plně soběstačná, nezvládá běžnou údržbu domácnosti a není schopna přiměřeně řešit situace vybočující z nejjednoduššího životního stereotypu, není schopna soužití s nájemníkem v její

nemovitosti. V obou posledně uvedených potvrzeních je mimo jiné konstatováno, že stěžovatelce byl přiznán plný invalidní důchod. Stěžovatelka přiložila též „potvrzení“ vystavené JUDr. Bc. Karlem Rohrem, advokátem, který upozornil na výrazně menšinový vlastnický podíl žalobkyně (51/200) k budově s číslem popisným 1646, objekt k bydlení, na stavební parcele č. 1747 v k. ú. Č. T. a z toho plynoucí omezení možnosti proti vůli většinového vlastníka zajistit využívání uvedené nemovitosti k bydlení či ke komerčním účelům. Na nemovitosti též váznе věcné břemeno a v současné době je ohledně této nemovitosti veden soudní spor, respektive je připravován k podání mimořádný opravný prostředek.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti napadenému usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s. Nedostatek povinného zastoupení stěžovatelky, které Nejvyšší správní soud shledal ze spisu, nepůsobí v tomto případě překážku meritornímu projednání věci, neboť za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost o ustanovení zástupce, by trvání na podmínce povinného zastoupení vedlo k popření samotného cíle tohoto řízení (viz blíže zejména rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. října 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 53, přístupný na www.nssoud.cz).

Navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odst. 2 platí v takovém případě stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s.).

Podle § 36 odst. 3 první věta s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků.

Základní kasační námitka směřuje proti nesprávnému právnímu názoru krajského soudu, který spočíval v nesprávném výkladu slovního spojení *„nemá dostatečné prostředky“*. Tuto námitku shledal Nejvyšší správní soud důvodnou.

Řízení ve správním soudnictví je ovládáno dispoziční zásadou a svázáno relativně krátkými lhůtami, kterými je navrhovatel omezen při uplatňování svého návrhu u soudu. Např. podle § 71 odst. 2 s. ř. s. lze např. žalobu rozšířit na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo jí rozšířit o další žalobní body jen ve lhůtě pro podání žaloby.

S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že při posuzování toho, zda navrhovatel má či nemá dostatečné prostředky, je nutné zohlednit nejen majetkové poměry navrhovatele, ale rovněž likviditu a prodejnost jednotlivých majetkových hodnot, které účastník vlastní.

Krajský soud předně jako první dílčí závěr v přezkoumávaném rozhodnutí konstatoval, že stěžovatelka nemá žádné příjmy. Se stěžovatelkou lze souhlasit, že za této situace jsou nepřípadné závěry i v ohledu k možnosti poskytnutí půjčky stěžovatelce. Je vhodné uvést, že i příspěvky podle zákona o pomoci v hmotné nouzi, které stěžovatelka

pobírala až do srpna 2009, mohou dosáhnout maximálně úrovně životního minima a principiálně nemohou sloužit k úhradě nákladů soudních řízení, neboť mají pokrývat náklady na základní životní potřeby žadatele.

Krajský soud si však podle zjištění Nejvyššího správního soudu spolehlivě skutečnosti ohledně příjmů stěžovatelky neujasnil, nevzal v úvahu ani sociálně - zdravotní aspekty věci. Nepřihlédl zejména k tomu, že stěžovatelka opakovaně uváděla, že je nevidomá, s čímž jsou spojeny zvýšené finanční nároky, nikterak se nezabýval tvrzením stěžovatelky v žalobě, že pobírá příspěvek na péči pro závislost II. stupně. Již v „odvolání" směřovaném Krajskému úřadu Pardubického kraje ze dne 16. 9. 2009 stěžovatelka uváděla, že jí jde o to, aby měla na jídlo a na inkaso, a to na dobu, než si vyřídí invalidní důchod, poněvadž se teprve dohledávají zápočtové listy. Do té doby byla stěžovatelka zabezpečována dávkami v hmotné nouzi, a to příspěvkem na živobytí a doplatkem na bydlení (do srpna 2009). Od 1. 9. 2009 jí byly tyto dávky odejmuty. Kasační stížnost obsahuje jako přílohu vyjádření MUDr. V. C. ze dne 2. 9. 2009, ve kterém se uvádí, že stěžovatelka pobírá plný invalidní důchod po následcích úrazu. Ve vyjádření ze dne 24. 9. 2009 tentýž lékař zopakoval, že stěžovatelka má přiznaný plný invalidní důchod pro stav po poranění hlavy s následným poškozením mozku.

Krajský soud dále neodlišil případné finanční příjmy, o jejichž likviditě nelze obecně pochybovat, od nemovitostí, jejichž hodnota může být převedena v nyní projednávané věci do formy peněžních prostředků jen s velkými obtížemi a po dlouhém hledání kupce či nájemce, což snižuje pravděpodobnost, že si navrhovatel stihne účinně obstarat zastoupení dříve např. uplyne lhůta podle § 71 odst. 2 s. ř. s. nebo soud ve věci rozhodne.

Co se týče nemovitostí, jež má stěžovatelka v podílovém spoluvlastnictví, stěžovatelka v kasační stížnosti oprávněně namítala, že velikost jejího spoluvlastnického podílu (podíl 51/200, tato skutečnost byla krajskému soudu známá již v žalobním řízení) stěžuje její možnost včasné dispozice ve smyslu případného prodeje či pronájmu, navíc na nemovitostech váznе zástavní právo a lze předpokládat zahájení soudního řízení stran předmětných nemovitostí.

Soud též při posuzování majetkových poměrů stěžovatelky nikterak nezohlednil výdajovou stránku, respektive skutečnost, že i se správou domu a pozemku, který má stěžovatelka ve výlučném vlastnictví, jsou spojeny náklady, které nese vlastník nemovitosti a na které bylo stěžovatelkou upozorňováno. Soud taktéž nehodnotil disponibilitu nemovitostí ve vlastnictví stěžovatelky ve vztahu k jejímu zdravotnímu stavu a ke skutečnosti, že jimi uspokojuje své bytové potřeby, odhlédl od poměru nákladů řízení a hodnoty nemovitostí.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu je tak nezbytné zohlednit již zmíněnou nižší likviditu nemovitostí, kterými přímo náklady zástupce zaplatit nelze. Krajský soud při posuzování majetkových poměrů stěžovatelky pochybil, neboť pouze uvedl, jaké nemovitosti stěžovatelka vlastní či spoluvlastní, aniž se zabýval jejich hodnotou, prodejností či dostupností nájemního vztahu. Za této situace nemohl správně posoudit

otázku, zda stěžovatelka splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a tím i pro případné ustanovení zástupce.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že vzhledem k náročnosti zjišťování hodnoty a likvidity nemovitostí ve vlastnictví stěžovatelky i v relaci k jejímu zdravotnímu stavu je toho názoru, že posouzení majetkových poměrů stěžovatelky musí vycházet především z jejích příjmů. Na krajském soudu tedy bude, aby výši těchto příjmů ujasnil a zhodnotil, a poté o žádosti stěžovatelky o ustanovení zástupce opětovně rozhodl.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. byl prokázán, neboť napadené usnesení je nezákonné. Nejvyšší správní soud proto usnesení Krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

V novém rozhodnutí ve věci krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 110 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. dubna 2010

JUDr. Jaroslav
Vlašín
předseda senátu